

BALATON

A BALATONI
SZÖVETSÉG
HIVATALOS
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM: Menjünk a vízre! — A somogyi Balaton. — Hévízfürdő haladása. — A földmivelésügyi miniszter a Balatonért. — Mit írtak a Balatonról? — A Balaton körül. — Hivatalos értesítések. — Hirdetések.

Menjünk a vízre!

A FÁRADT és munkára új erőt gyűjteni kívánók ezrei indulnak a tavasz végén útra, hogy a meleg hónapokat ott töltsék, a hol a legkedvezőbb körülmények között gondolják helyreállítani elcsigázott testüket, kimerült idegrendszerüket. Szóba kerülnek ilyenkor mindazok a helyek, melyek a haladás vívmányai és a természetadta kiválóságuknál fogva a kitűzött célnak leginkább megfelelnek. Magyarországon a Balaton vidéke az, a hol az éghajlat, a levegő, a színes táj, a Balaton folyton változó szintűkre, szóval a természeti kiválóságokon kívül a fejlett viszonyok és a könnyű megközelíthetőség mind hozzájárulnak ahhoz, hogy mindazok a remények, melyek a fürdőzők iránta tápláló, megvalósuljanak.

A Balatonvidék gyógyító hatását sok tekintetben a víziérettel, a vizen való tartózkodással hozhatjuk összefüggésbe. Az úszás, a csónakázás és a vitorlázás megkedveltetése épp ez okból elsőrendű fontosságúnak mondható. Fürdés közben nem csupán a víz hőmérsékének és a hullámverésnek érvényesül a kedvező hatása, hanem a nap- és a légfürdő is jótékonyan folyik be arra, hogy a test edzéssel az anyagcsere emelkedésétől az

Roboz István kir. tanácsos, szerkesztő.

egész szervezet megerősödjék. Az úszás, mint a légzőtorna egy kiváló faja, pormentes levegőben a ki- és belélegzést tökéletesebbé teszi, a légzőizmokat fejleszti, a légcserét emeli és ezzel az egész szervezetet erősíti. Az evezéssel szintén végzünk hasonló tornát; erősítjük a légzőizmokat és a többi izmot is haszonnal foglalkoztatjuk. Ám az úszásnak is, meg az evezésnek is úgy van különösen kedvező hatása, ha azt mindenkor az egyénhez alkalmazzuk. Mert míg a lanyha testmozgások kifejlett szervezetet alig erősítenek, túlgyors és erőszakos mozgások a gyengébbeket a nem kívánt módon fárasztják ki és erőltetik meg. Kétségtelenül a legkedvesebb és legegészségesebb sportja a Balatonnak a vitorlázás. Erőt és nyugalmat szerzünk vele a testnek és a léleknek egyaránt. A vitorlázáson megtalálható testi nyugalom erősíti a szervezetet, a körülvevő csend, a kedvező benyomások, mint a napfény, a kék ég, a hullámok játéka, a szép kilátás, távol tartják tőlünk és elfelejtetik velünk az élet izgalmait. A levert lelket a gyönyörű környezet, melyben ezer a változatosság és folyton új az élet, érdeklődésre kelti, új gondolatokra ragadja, új érzésekkel táplálja és még azokat is felélénkíti, kik mindenről lemondottak. . . .

Menjünk a vízre! A betegek meggyógyulnak itt, a gyengék megedződnek; a test megerősödik, az idegrendszer megnyugszik, az izgalmak távoltartásával a szép iránti vonzalom, az életkedv felébred. Ez adja meg a Balaton mellett való tartózkodás főjelleget és kedvességét. Ez okozza, hogy a kik ide jönnek, testben, lélekben gyarapodva őrzik meg az itt töltött napok emlékét. És akármilyen jól érzézik is magukat másutt, mégis mindig örömmel térnek ide vissza. Mert minden nappal, a mit a Balaton mellett töltenek, erősebbé válik bennük annak a sok szépségnek a képe, miben itt gyönyörködhetnek és a mint a Balaton vize meggyógyítja a benne bizót, úgy az itt töltött napoknak már az emléke is kedvező hatással van a fáradt ember lelkületére.

Sch. F. dr.

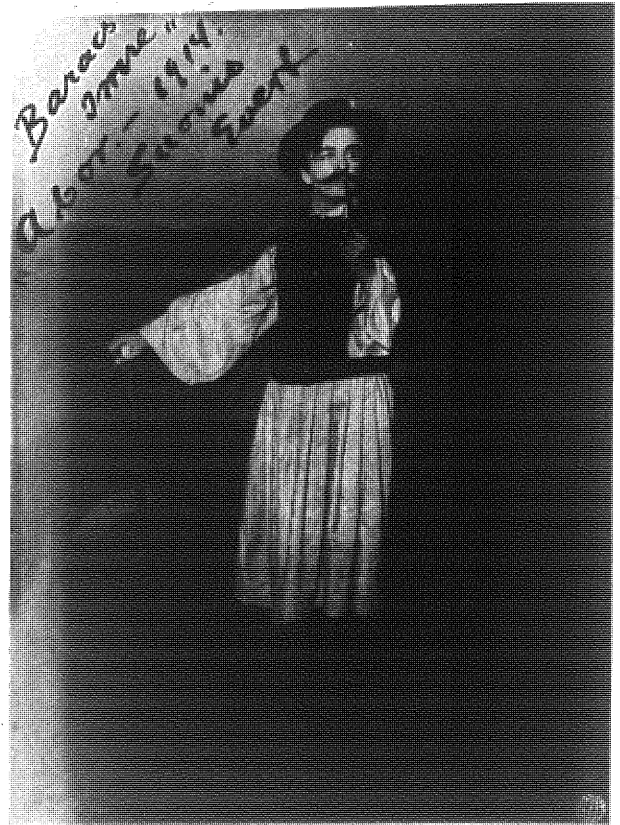

A somogyi Balaton.

Somogy vármegye monographiája részére írta: Szaplonczay Manó dr., kir. tan., Somogy vármegye tisztii főorvosa.

MUTÁN a Balaton monographiáját a M. Földrajzi Társaság Balaton-bizottsága írta meg, ennek következtében itten csak a Balaton-kultuszszal, vagyis a balatonparti községeknek és telepeknek, mint fürdő- és üdülőhelyeknek keletkezése és fejlődésével fogunk foglalkozni.

Hogy mikor keletkezett a Balaton-kultusz? erre nehéz feleletet adni. Vannak feljegyzések és nyomok, hogy a rómaiaknak Pannoniában tartózkodó vezérei és a patriciusok is szívesen tartózkodtak a Balaton mellett. Sőt állítólag Augusztus császár is egész udvarával nyári üdülésre a Balaton vidékére köl-

Suonio Evert, mint Baracs Imre.

tözött. Annyi bizonyos, hogy Szeremlei Samunak «A közegészség története Hódmezővásárhelyen» című munkájában már feljegyezve találjuk, hogy «némelek azonban gyógyulás céljából távoli helyekre elutaztak gyógyfürdőkbe (Várad, Balaton)», e szerint tehát a legelső írott bizonyítékot a Balatonról, mint gyógytényezőnek használatáról a XVI-ik századból bírjuk. Régi tehát a Balatonpart keresettségé, vízének, homokjának és napfényének használata. Hogy ezek a tényezők milyen vonzóerővel

voltak, elég reámutatnunk arra, hogy a fürdőzők távol vidékekről jöttek és megelégedtek a legkezdetleesebb lakás és élelmezési viszonyokkal is. Nélkülöztek minden szórakozást és kényelmet, egyedül a Balaton kötötte és elégítette ki őket.

A somogyi Balaton-kultusz mai modern alapokon való megalapításának gróf Hunyady Imrét tekinthetjük, mert ő építette 1882/3-ban a legelső nyaralót a somogyi parton, ő szerezte be kirándulásokhoz az első propellerszerű gőzhajót. Az ő példája hatott, s hogy miként emelkedett a

A Balatoni Szövetség keszthelyi himzőtanfolyama II. csoportja. (A képen látható az intézet főnöknője; a *gal jelölt a tanfolyam vezetője.)

Balaton-kultusz mai színvonalára, azt tárgyaljuk e sorokkal. Berényből kiindulva és a somogyi parton felfelé haladva községenként és telepenként mondjuk el a somogyi Balaton part fejlődését.

Balatonberény. 1875-ig csak egy-két fürdővendég kereste fel a községet, majd évről-évre többen. Gróf Hunyady Imre példáján felbuzdulva, 1891-ben 4 villát is építettek a magaslaton a grófi nyaraló közelében. S miután így feltünővé kezdett lenni a község, a fürdővendégek száma is rohamosan emelkedett évről-évre, kik az egyszerű házakban húzták meg magukat, s így lakik legnagyobb része ma is. A polgárság felismervén a nagy hasznot, melyet nekik a lakás és élelmiczkik eladása hoz, átalakították szobáikat és füstös konyháikat, szebb bútorokat szereztek be és igyekeztek a fürdővendégek kényelméről tőlük telhetőleg gondoskodni. Kabinokról is a lakásadók gondoskodtak, és az eredménye az lett, hogy a míg a múltban a községben 50—60 fürdővendég húzta meg magát, ma már július és augusztus hónapban az állandó fürdővendégek száma 1500—2000-ig emelkedik. Hogy az ilyen nagy keresettség a községnek mint fürdőhelynek fellendülésére nagy hatással volt, az csak természetes. Addig a községben egy vendéglő és mézársház és egy kis vegyeskereskedés elégítette ki az igényeket, élelmiczkikért is sokszor Keszthelyre kellett bejárni, csakhamar azonban nagy szállodák épültek nemcsak a községben, hanem kint a vasút mentén és a vízparton is. Jelenleg van 3 szálloda 120 szobával, van étterem, kávéház, üzletek, úgy hogy a vendégek elláthatják magukat minden szükségessel. A vasút közelében levő parcellákat, a falnak a víz felé eső oldalán elterülő magas parton fekvő házhelyeket, kerteket nagy pénzért vásárolták meg egyesek és építettek szebbnél-szebb és kényelmes nyaralókat, úgy hogy ma a vasuti vonal mentén Balatonszentgyörgy felé egész hosszú sora terül el a villáknak. Balatonberény nagy keresettségét jó vasúti összeköttetésein kívül a pompás, homokos partnak és sekély, befelé nagyon lassan mélyülő vizének köszönheti, itt a legkisebb gyermek is minden veszély nélkül fürödhetik. De köszönheti különösen gróf Hunyady Imrének és családjának, kik minden nyarat ottan töltenek és a vendégek kényelmére igen sokat tettek. A fürdővendégek fürdőegyesületet is alakítottak, mely egyesület gondoskodik a köztisztaság fenntartásáról, az utcák locsolásáról, a fásításról, ülőpadokról és szórakozásokról is.

Balatonkeresztur. Kevésbé keresett hely, mint Berény. A 70-es években a marczali-i és kéthelyi úri családoknak volt kedves fürdő- és kirándulóhelye. A viszonyok később nagyon megváltoztak, miután a szobbszentgyörgyi vasútnak állomása lévén, most már az egész vasút mentén községek lakói-

I. Siófok : A régi állapot. — Balla János felvétele.

nak lett kiránduló- és fürdőzőhelyévé. A községben lakó vendégek száma alig számbavehető, megváltozott azonban a Balatonparton a dolog, mert Keresztur határában felfelé egész a Mária-telep Déli vasút állomásig, valamint lefelé összesen mintegy 8 kilométer hosszban 317 kat. hold kiterjedésű szőlőterület létesült, melyet a kormány alapított 1893-ban, hogy Zalában és Somogyban a phylloxera által tönkretett szőlőművelőket keresethez és szőlőbirtokhoz juttassa. Ezek a szőlőbirtokok lassanként legnagyobbbrészt úri kézre kerültek, a szőlőkben szép és kényelmes nyaralókat építettek és azóta a fürdőzők nem a községben, hanem ezekben a nyaralókban helyezkednek el. 1902-ben megalakult a fürdőegyesület Herczeg József máv. osztálymérnök lelkes vezetése alatt, mely azonban, miután a szőlőtelep és Balaton vize között 10 kilométer hosszban elterülő 243 kat. hold földet herczeg Festetics Taszilótól a Zalamegyei Gazdasági Takarékpénztár parcellázás céljából megvette, így a fürdőegyesület további működését lehetetlenné tette, 1912. évben feloszlott. Ugyanezen évben a Balatonparton egy 36 szobás szálló épült és egy modern fürdőház,

II. Siófok : Földmunka az új «Strandfürdő» területén. — Balla János felv.

III. Slófok: Földmunka az új «Strandfürdő» területén. — Balla János felv.

valamint 7 holdon megkezdték egy parknak létesítését is. Ezentúl van még két vendéglő. Az újonnan parcellázott területből nagy áron már eddig is több mint 100 parcellát vettek meg különösen budapestiek.

A szőlőbeli nyaralókban, melyeknek száma ez idő szerint 39, legnagyobb részét maguk a tulajdonosok nyaralnak, de kiadják bérbe is. Az állandó vendégek száma 200—300 között váltakozik, ellenben a fürdés végett kirándulók száma 2000—4000 között van egy nyáron.

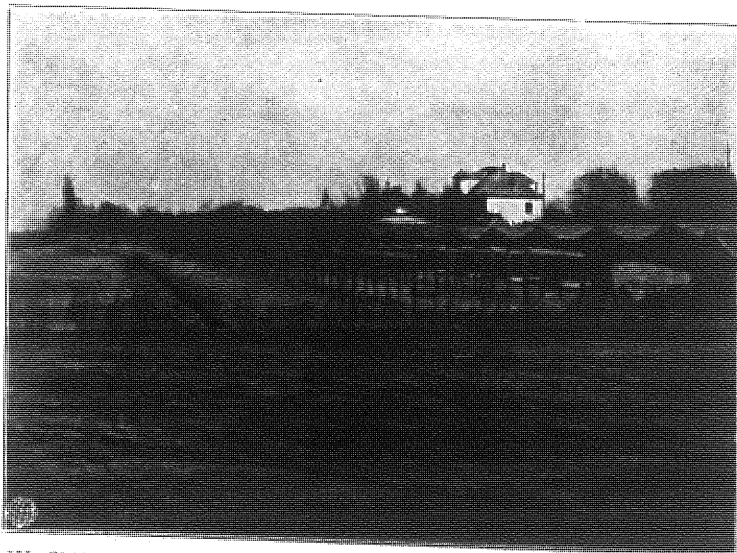
(Folytatjuk.)

Hévízfürdő haladása.

NÉHÁNY év előtt Hévíz új aerájának, mely egybeesik *Reischl* Venczel bérletével, az első öt esztendejéről nyújtottam áttekintést. Most a legutolsó négy év berendezéseiről, hirneves gyógyfürdők haladásáról kívánok számot adni.

Miután az új hérlő az első években a fürdőnek *gyógyezélokra való jobb kihasználását* kényelmi eszközökkel és a szükséges felszerelésekkel (begöngyölő helyiségek, pihenők) lehetővé és a gyógyfürdőn való

IV. Slófok: A sátrak váza épülőfélben a Café-restaurant területével és plageval. — Balla János felvétele.

tartózkodást új vendéglő és kávéház épülettel, gyógyterem és olvasóterem megnyitásával kellemessé tette, ezzel párhuzamosan gondoskodnia kellett az emelkedő látogatottság *elhelyezéséről* is. Ezért a már felépült új György- és Rákóczi-házakhoz a most vázolt időszakban az emeletes és erkélyes szobákkal ellátott Ferenc József-házat, azonkívül szerényebb igényű vendégek részére a Csány László, valamint a Kisfaludy- és Jókai-házakat is sorakoztatta, ezek és az egyidejűleg épülő Hévízszentandrás község legalább az égető szükségleten segítettek. De még mindig elég nagy azoknak a fürdőzőknek a száma, kik Keszthelyről járnak ki kúra céljából. Ám ezeknek is vagy három év óta sokkal kényelmesebb a dolguk, mert a régies omnibuszokon és a kétfogatú bérkocsikon kívül kellő számú

automobil és autobus bonyolítja le a Keszthely és Hévíz közötti forgalmat. De a jobb fuvarnál még ezerszeresen többet jelent az az óriási közegészségügyi haladás, mely abban rejlik, hogy 1911 óta az országutat olajjal pormentesítik. Az összes mérvadó közigazgatási tényezők, de elsősorban Zala vármegye intéző köreinek helyes közegészségügyi érzékére vall ez a költséges áldozatkészség és számtalan beteg és turista háláját érdemelte ki a megye lelkes főorvosa, *Thassy Gábor dr.*, kinek eszméje volt a pormentesítés is, mint sok más üdvös intézkedés, melyek a megye fürdőinek színvonalát emelik.

Az 1910. évben, számolva azzal, hogy sok betegnél fontos a tejdiéta alkalmazása, a bérlőség a fő-sétányon izléses tejszarnokpavillont emelt és azt ellenőrzött, kitünő minőségű tejtermékekkel látja el. Ugyanezen évben a régies alsóvendéglőt lebontatta és helyén nagyarányú teremmel és teraszszal ellátott modern vendéglőhelyiséget építtetett.

Ezen esztendőből még felemlítésre méltó, hogy a belügyminiszterium engedélye alapján a Ferenc József-házban gyógyszertár nyílt meg. A gyógyszertárengedélyt *Cséby Lajos* keszthelyi gyógyszerész nyerte el, ki nagy rátermettséggel nemcsak minden modern kíváncsival és bő anyagraktárral felszerelt, hanem *aesthetikailag is tökéletes, szép gyógyszertárt* rendezett be és tart minden év május 15-ikétől szeptember 15-éig üzemben.

Nagy lépést jelent fürdők történetében az 1911. év. Ekkor kapott fürdők villamos erőt és az összes lakások és üzlethelyiségek *villamosvilágítást*. A 2×220 voltos feszültségű egyenáramot a keszthelyi villamfejlesztőtelep szolgáltatja és a fürdőnek saját 5 kilométeres vezetéke hozza ki Hévízre. Hogy a lakásban a villamosvilágítás mit jelent, azt nem kell e helyen fejtegetni, csak arra akarok utalni, hogy a közterek és sétányok pazar világítása nagy esti corsok rendezésére csábítja a közönséget.

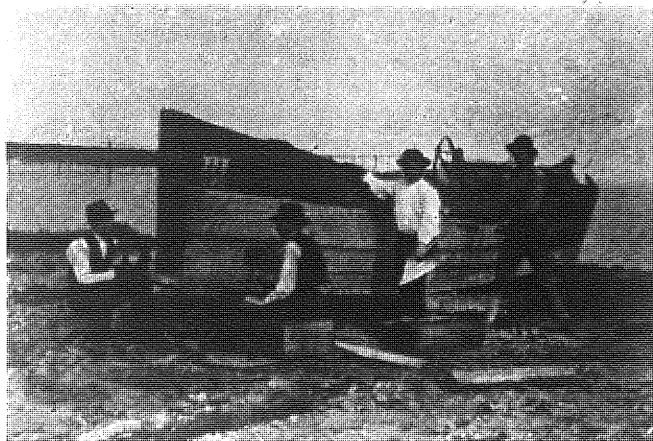
A villamos erő bevezetésével egyidőben történtek még a következő változások is. A fürdőház régi részeit lebontották és I. osztályú férfi és női fürdőket számos kabinnal és begöngyölési termekkel, valamint II. és III. osztályú fürdőházakat építettek, miáltal a már érezhetővé vált kabinhiány megszűnt. Az emelkedő forgalomhoz képest már a régi postahivatal a VII. házban és a fürdőigazgatóság irodája is szűkké váltak és ezen évben új házba költöztek, hol a közönségnek könnyen hozzáférhetően megfelelő helyiségekben helyeztettek el.

A villamos erő tette lehetővé, hogy a betegeknek és orvosaiknak sokszor hangoztatott kívánalma, egy medicomechanikai Zander gyógyintézet létesítése is megtörtént. A Zander Gusztáv dr., svéd orvostanár nevéhez fűződő gimnastikai gyógy mód kiváló közegészségtani és gyógyászati jelentőségét ma már az egész orvosvilág elismeri és mint a thermális fürdők-

Siófok: Parti sétány. — Déry József felvétele.

ben alkalmazott gyógyítómódok szükséges kiegészítő tényezőjét ma mindenütt annyira megkívánják, hogy úgy a külföld, mint hazánk modern irányban haladó és az igazi gyógyfürdő elnevezésére igényt tartó gyógyhelyei az ily Zander gyógyintézet berendezésével járó tetemes befektetések elől nem zárkózhattak el. Hévízen elsősorban a fürdő főjavaslatait képező betegségek: izületi, izom és csontbántalmak, de ezeken kívül általános közegészségi szempontok, ideg- és anyagcserezavarok (ideggyengeség, köszvény, elhízás) gyógyítása képezte az intézet berendezésénél a vezérelvet. A Zander-féle gyógy mód a gymnastika minden előnyét egyesíti magában és e mellett a mozgás szabálytalanságát, a túlfáradást és a baleseteket teljes biztossággal kizárja. A rendszer gépeinek kiváló szerkezete folytán képesek vagyunk a szándékolt mozgás erejét, terjedelmét, formáját pontosan adagolni és azokra a szervekre összpontosítani, melyekre a gyógyítási terv szerint hatni akarunk. A Zander-féle gyógyítómód gyakorlatait mindenki már az első orvosi utasításra

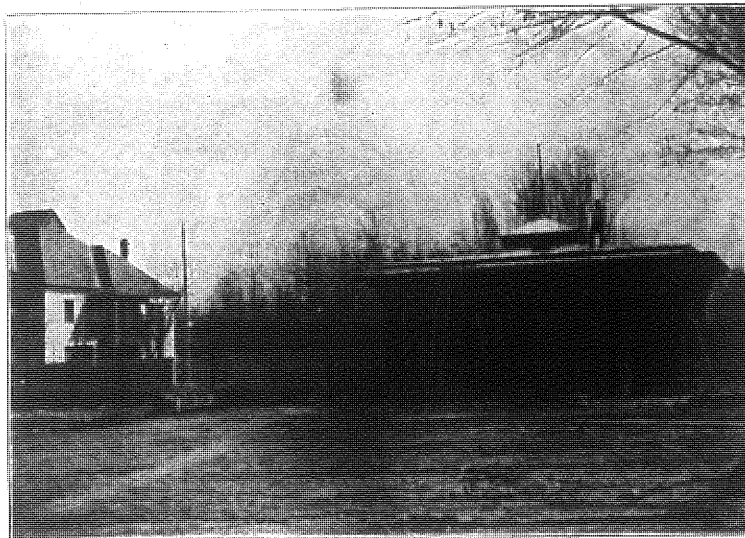
Siófok: Hajójavítás.

minden előismeret nélkül képes elvégezni és pedig a gép megfelelő beállítása mellett csakis az előírt formában.

Orvosi berendezések terén még megemlítendő, hogy a fürdőn *diagnostikai laboratorium* is működik, melynek klinikai felszerelése lehetővé teszi, hogy a betegek vére, köpete, gyomornedve és váladékai diagnostikai célból, vagy a kúra menetének ellenőrzésére a legpontosabb physikai, chemiai és mikroszkopi eljárásokkal megvizsgálhatók.

Az 1912. évben az építkezési mozgalom szünetelt, mert a kulisszák mögött már folytak az előkészületek a legnagyobb közegészségügyi alkotáshoz, az 1913. nyarának végén munkába vett vízvezeték- és csatornaépítkezéshez.

Ennek létesítése körül egyrészt *Árva* alispán, *Takách* fürdőbiztos és *Thassy* megyei főorvos, másrészt a bérlő *Reischl* Venczel és családja szereztek maguknak multhatatlan érdemeket. Előzőek, mert hivatali tekintélyük egész súlyával egyengették e nagy munka létesítésének útját és háritottak el minden akadályt, utóbbiak, mert megtörtént, a mi egész magyar fürdőügyünkben talán első ízben esett meg és a mire mint utánzandó példára sokszor fognak majd hivatkozni, hogy bérlő vállalta az ily drága berendezés költségeit. Országos fürdőügyünk jobb tempóban haladna, ha sok ilyen helyes érzésű férfi akadna a magyar fürdők intézői közt.

Siófok: Café-restaurant buffet-épülete épülőfélben. — Balla János felv.

A nagy munka már elkészült és a küszöbön álló idényben vendégeink már élvezni fogják az újítás számos áldásos előnyét.

Hévíz gyógyfürdő bérlője már az 1908. évfolyamán kérelmezte a földművelésügyi miniszteriumnál egy megfelelő vízvezeték- és csatornatervezet elkészítését. Az ennek alapján megkészült tervhez való szigorú ragaszkodással készült a vízvezeték és csatornázás.

Hévíz: Erdei út.

A vízvezeték két külön részből áll. A vizet szivattyútelep a forrásból (kb. 30 méter mélységből) kiemeli és egy részét (kb. 100 hektoliter naponta hűtőgéppel berendezéssel kb. 10 C°-ra hűtik le és a kb. 40 méter magasságban a Hévízdombon elhelyezett kisebbik «hidegvízmedencébe» nyomják át, egy darabon hideg sóoldattal körülvett csövön keresztül. A lehűtött víz kb. 3 atmosféra nyomással osztódik el az egyes épületekben és az így kiszolgáltatót víz kizárólag ivásra lesz felhasználható. A forrásból felhozott többi víz (kb. napi 2500 hektoliter) a parkok öntö-

zésére, esetleges tűzesetek oltására, öblítésekre, mosásra, mosdásra, két szökőkút táplálására, végül a motor és a condensator hűtővizéül fog szolgálni. Ez a víz megfelelő csövön a 175 köbméter ürtartalmú kétszakaszos melegmedencébe (szintén a Hévízdombon) jut; míg az egyik szakasz dolgozik, a másik üzemen kívül van és benne kissé lehül a víz. A víz némi lehülését még egyéb célszerű berendezések is elősegítik, melyeknek részletezése itt messzire vezetne. Ez a használati víz természetesen egészen elkülönített vezetékben kerül az ú. n. meleg-csapokhoz. A hűtőgép az ivóvíz hűtésén kívül még napi 240 kg műjéget is fog szolgáltatni.

A vízvezeték és a modern csatornázás hygienikus előnyeit nem kell kiemelni. A kifogástalan hideg ivóvízszolgáltatás berendezése, a sétautak kellő locsolása, a szökőkutak stb. nagyban hozzá fognak járulni ahhoz, hogy a betegek megkedveljék a fürdőt tartózkodást és hogy Hévíz mindinkább felvehesse a versenyt a külföldi gyógyhelyekkel.

A vázolt viszonyok az objektív szemlélő előtt kétségtelenné teszik, hogy Hévízfürdő a felfelé törekvő fürdők között is méltó helyet érdemel és minden módon igyekszik Istenadta kincsének, a Hévíztónak méltó keretet adni. Reméljük, hogy a siker nem fog elmaradni és Hévíz a Balaton idegenforgalmának állandóan egyik vonzó gócpontja lesz!

(Hévíz.) Közli: *Schulhof Vilmos dr.* fürdőorvos.

A földművelésügyi miniszter a Balatonért.

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI miniszter nagyjelentőségű leiratot intézett Veszprém vármegye alispánjához a balatoni fürdők továbbfejlesztése érdekében. Az igen érdekes és fontos iratot, melyet a miniszter másolatban a Balatoni Szövetségnek is megküldött, itt közöljük:

«A Balaton megkedveltetése, a nyaraló közönségnek a külföldi fürdőktől való visszatartása és a Balaton mentén való megtelepítése egyaránt érdeke úgy az államnak, mint a Balaton területére kiterjedő vármegyéknek és a balatonmenti községek közönségének és így mind a három érdekeltégnek közös feladata, hogy erejének megfelelően mindent elkövessen arra nézve, hogy a fürdőző és nyaraló közönség magasabb igényei a balatonmenti berendezkedések európai fogalom alá eső színvonalra való emelésével ki is elégíthessenek.

A földművelésügyi kormány az által, hogy a fonyódi, boglári, balatonföldvári, révfülöpi és sio-

foki kikötőket állami kezelésbe átvéve a hajózás és sportolás igényeinek megfelelően kiépítette, hogy Tihanyban és Balatonszemesen új kikötőket épített és ezen kikötők építésére kerekaszámban 1,250.000 koronát fektetett be már eddig is, jelentékeny munkát végezett, ehhez még hozzászámítandó a «Balaton» kotró beszerzése, üzemben tartása és az évi fentartási költségek is, miáltal közel 1,500.000 koronát tesz ki azon összeg, mellyel az utolsó 15 évben a Balaton-kultusz emeléséhez az állam hozzájárult.

Részemről sem akarok elzárkózni elődeim ez irányú működésének folytatásától a tekintetben, hogy a rendelkezésemre álló költségek keretén belül a még állami kezelésbe nem vett kikötőket fokozatosan állami kezelésbe vegyem és ott, a hol annak szükségét látom, új kikötőket is építtessenek. Azonban a Balaton-kultusz ily irányú támogatását bizonyos feltételekhez kívánom kötni.

Ugyanis kétségtelen, hogy a nagy csinnal kiépített kikötők csak úgy szolgálhatják a közönség érdekeit, ha azok mentől könnyebben hozzáférhetők, vagyis ha azokhoz az egyes nyaraló helyeken végig vonuló parti sétányok csatlakoznak.

Miután pedig számos nyaralóhelyen magánosok építkezéseikkel kilométerekre terjedő hosszban elfoglalják a Balaton partját, úgy hogy az a nagyközönség részére teljesen hozzáférhetetlen, első kívánságom az, hogy a vármegye az összes nyaralóhelyeken a balatoni kikötők m. kir. felügyelőségének meghallgatásával a parti sétányok kiépítéséhez szükséges területek megszerzése és kihatása iránt intézkedjék.

A parti sétányok kiépítése a fennforgó körülmények között legfőbb esetben a sétány feltöltését és a feltöltés vízfelüli oldalának biztosítását vonja maga után. Miután pedig minden műépítmény a Balaton partján is vagy a part feliszapolódását, vagy a part megtámadását vonja maga után, annak megvalósítása hatósági engedélyezés alá tartozik az 1885. évi XXIII. t.-cz. értelmében, midőn is a hatóságnak feladata leendő megállapítani azon érdekeltséget, mely a sétány parti burkolatainak létesítéséhez és fenntartásához hozzájárulni tartozik.

Tagadhatatlan azonban, hogy a közvetlen érdekelteken, tehát a községen és nyaralótulajdonosokon kívül méltányos volna, ha a vármegye is anyagi támogatásban részesítené ezen műépítmények megvalósítását annál is inkább, mert a Balaton partjainak beépítése a községekre és a vármegyére nézve is jelentékeny anyagi előnyöket biztosít.

A községek a nagyszámú villatelkek beépítése által évről-évre több községi pótdadót szednek be és egyéb adónemek is jelentékenyen emelkednek, úgy hogy máris vannak fürdőtelepek, melyek többet adóznak ily címe-

Hévíz: Schulhof dr. Zander-intézete.

ken, mint a községek, melyek határában megtelepedtek.

Ezenkívül a balatoni kikötők állami kezelésbe való vételével a vármegyénél a régi kikötők fentartására fordított költségek is felszabadulnak. Második kívánságom tehát az, hogy a vármegye határozatilag állapítsa meg esetleg az illetékes kulturmérnöki hivatal meghallgatásával azon módokat, melyeknek megfelelően ezen munkálatok létesítéséhez és fentartásához hozzájárulni hajlandó.

Ugyancsak megállapítandó volna legalább elvileg, hogy az egyes községek az általuk beszedett pótdadók mily részét fordítsák ezen célokra.

Részemről kijelentem, hogyha a vármegye a fenti két kívánalmat teljesíti, hajlandó vagyok a parti sétányok létesítését az által előmozdítani, hogy ott, hol a feltöltéshez szükséges anyag a Balatonból termelhető, a mennyiben az állami kikötők érdekében végzendő kotrás ezt megengedi, a «Balaton» kotróval díjmentesen fogom a feltöltéshez szükséges anyagot a Balatonból kitermelteni.

Felhívom alispán urat, hogy ezen rendelkezésemben foglaltaknak megfelelően járjon el és eljárásának eredményéről hozzám jelentést tegyen.»

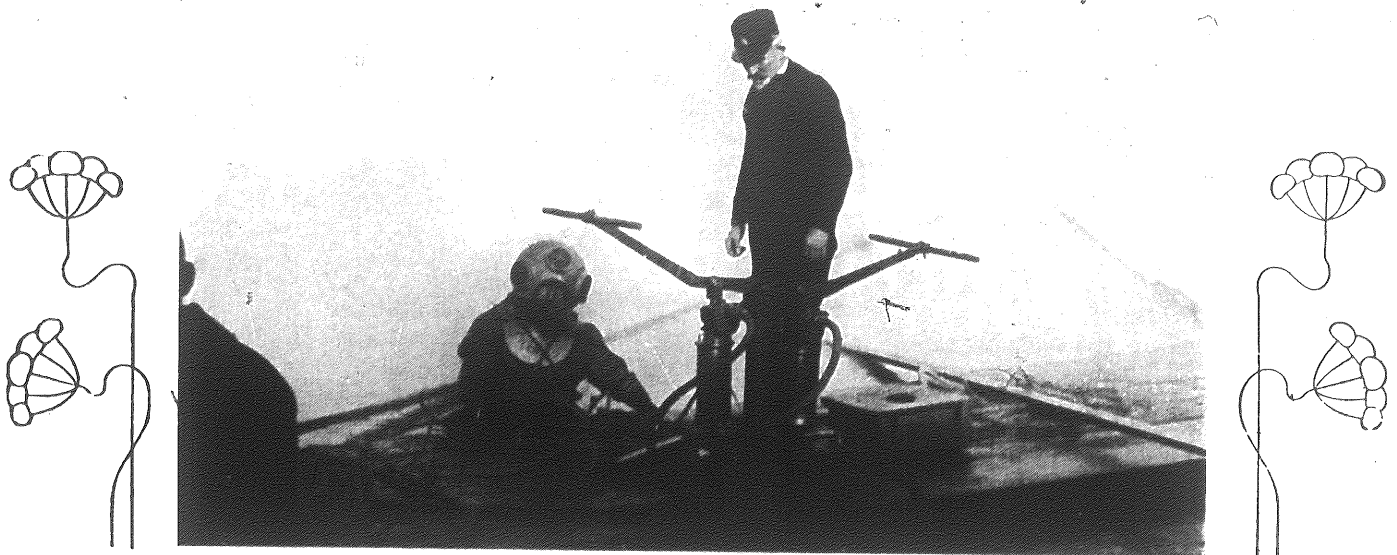
Hévíz: Erdőrészlet.

Mit írtak a Balatonról?

Az «**Uránia**» című népszerű tudományos folyóirat 1913. évi szeptemberi számában ír valaki a Luczernben tartott hidrobiológiai, vagyis az édesvízi növények és állatok élettanáról szóló tanfolyam ötletéből levelet a szerkesztőhöz, melyben egyebek között így ír:

«Ha magyar ember külföldre kerül, természet-szerű kötelessége megkeresni azt, mi az, a mi itten jó, mi az, a mi nekünk is jó volna, s ha talált ilyet, próbálnia kell, a külföldi virágot hazai földre ültetni. Nézzük ezt a hidrobiológiai tanfolyamot. Vajjon nem magától kínálkozik-e Balatonunk arra, hogy egyszer a nagyközönség, az intelligens nagyközönség részére felfedezzék, nemcsak mint nyaraló- és üdülőhelyet, hanem mint a tudományos kutatás tárgyát. Jól tudom, hogy van egy sokkötetű mű-

egy meglehangú cikk «*A társaságból*» című rovat alatt. A többek között ezeket olvassuk: «Balatonföldvár megtelt. A Balatoni Szövetség cél tudatos, okos működése megteremti a maga gyümölcsét s felvirágoztatja a Balaton fürdőhelyeit. Nem kell meszsziire mennünk. Abbáziát az elmúlt évben 54 ezer idegen kereste fel. A fürdővendégek több mint fele, kerek számban 30 ezer vendég, magyar volt. Idén már felére apadt e szám s remélhető, hogy a jövőben is ilyen arányban fogja magához hódítani vizetkedvelő magyarjainkat, a pompás, a szép, a hatalmas Balaton. A legmodernebb s legfölkapottabb az összes balatoni fürdőhelyek között Földvár. Nevét, miként ezt a fürdő keletkezését, történetét ismertető leírásban olvasom, ama hatalmas, mesterséges földszáncról nyerte, mely évezredek óta áll fönn s eredete az avar időkre nyúlik vissza, mikor a vidék megerősített táborhely

Hévíz: Búvár a forrásvizsgálatnál.

vünk, mely a Balatont mindenféle tudományos, földrajzi, földtani, élettani stb. szempontból a lehető legalaposabban tárgyalja, de azt, a dolog természeténél fogva csak a tudósok nagyon is szűk köre olvassa és olvashatja. E nagy munka ilyen tanfolyamok egyik forrása gyanánt szerepelhet, de azokat semmiképen nem pótolhatja. Ismerem az Uránia-színház «Balaton» című darabját is. Azonban épen e tanfolyamon láttam, mennyivel más-kép láthatni és érthetni meg a vidék arculatját, ha az előadó azt mondhatja: «Ime, itt van ez a gránit, amott gyűrődések vannak!» — mint a leg-tökéletesebb rajzból vagy fényképekből. Természetes, hogy ilyen előadásokat, melyeknél a kirándulás karöltve jár a tanulmányozással, épp úgy a Tátrában, Erdélyben vagy akár Budapesten is lehetne tartani. A Balaton talán kezdetnek már csak azért is jó volna, mert rajta a hidrobiológiai szempontok volnának a döntők, ilyen kurzusokat pedig most majd minden nevezetesebb tó partján tartanak.»

Balatonszántó. A *Budapesti Hírlap* 1913. július 23-iki számának 4-ik oldalán Balatonszántóról van

volt. E földvár maradványa Stefánia-sáncz elnevezéssel ma is megvan s a fürdőtelep legszebb kilátó pontja.»

A Balaton körül.

Roboz István. Az ország legidősebb lapszerkesztő-jét is megkerestük átiratilag, hogy lapjában, a «Somogy» című 51 év óta fennálló újságban is szeretettel foglalkozék a Balatonnal. Erre a következő kedves hangú, saját kézzel írt válasz érkezett ügyvezető alelnökünk címére: «Kaposvár, 1914 március 23. Nagyságos Uram! Becses felhívásukat vettem, melyben a Balatonkultuszt ajánlják figyelmembe. Én már az ötvenes években Füreden voltam, mikor a Felső ottjárt; de 46 év óta folytonosan ott tartózkodom. 1854—55-ben már írtam a Balatonparti leveleket Nagy Ignác napilapjába, a «Hölgyfutár»-ba, melyek ekkor országos feltűnést keltettek. Tehát egyetlen szerkesztője sem foglalkozott annyit a tündértóval, mint az ország legrégebb szerkesztője, ki 51 évvel ezelőtt alapította a «Somogy» politikai

lapot, s azóta folytonosan mellette van ; mire még a Felség is azt mondta egyik kihallgatásomkor : «ez nagy türelem». Én a Balaton képével fekszem, ébredek ; hiszen Isten annyi kincset, gyógyerőt egyetlen vizébe sem adott ! Aztán hát a keret ? ez a csillogó-villogó óriás aranyráma ! . . . Legközelebb harmadfél méteres vászonra festettem meg olajba Füredet, hol 46 évig üdültem, szórakoztam, s ott láttam játszani Lendvayt, Egresit, Fáncsit, körülvéve Kerkápolyi alispán, Forintos, Fülöp mérnökkel Deákot ! . . . annyit sakkoztam Jókaiával. Láttam a Kisfaludy-gözösön, mely Keszthelyről a Felséget hozta, Hertelendy «admirálist» . . . Több mint 30 évig együtt voltam Écsyvel, Huray főorvos s az arany-szájú apostol, a biboros herczegérsekkel, ki száműzötten él palotájában, ki palástján kívül mindenét a szegényeknek adta, s egész a mult évig számtalanszor vendége voltam asztalának ! . . . Ez természetes,

kat készíteni. Kiliti községben oly annyira átértették a háziipari foglalkozás fontos voltát, hogy elhárították, hogy községi és magán fűzeseket fognak létesíteni. A balatonkenesei most már harmadik tanfolyamon megismerték azt, hogy a fűzveszéből a tudás és akarat nemcsak hasznos, hanem kiválóan szép tárgyakat is állíthat elő.

Balatongyörök. A szigligeti vártól nyugatra, a bájos öblön túl fekvő Balatongyörök erősen kezd az ismertebb és keresettebb fürdőhelyek színvonalára emelkedni. A mozgékony fürdőegyesület a mult esztendőben szövetségünk erkölcsi támogatásával helyes kis parkot létesített. Az új villatelvek egymásután kelnek el és rajtuk csinos nyaralókat építenek.

Siófok 1861-ben. Tihanyi Kővágó Péter emlékeztette szerkesztőnket arra, hogy minő viszonyok voltak ötvenesztendővel ezelőtt Siófokon, és hogy azóta mivé lett ez a balatonpartí nagyközség. Az

Hévíz: Rákóczi-ház.

amit csak leírtam, mind nem érdem, hanem Isten kegyelme. Kérem nagyságos uramat, a tevékeny és neves országgyűlési képviselőt, hogy tartson meg engemet szives emlékében. Kiváló tisztelettel mindenkor kész szolgája : Roboz István s. k., kir. tanácsos, szerkesztő, a F. J. R. lovagja.»

A háziipari tanfolyamok. Ismeretes, hogy a szövetség téli munkakörének jelentős részét teszik ki a háziipari tanfolyamok és gazdasági előadások. A tanfolyamokat már befejeztük és az eredményeket is tudjuk. Általábanvéve mondható, hogy az idei háziipari tanfolyamok kiválóan sikeresek voltak, mindegyiken jelentős eredményeket értünk el. A tihanyi kosárfonó tanfolyamon 310 munka darab, a balatonszöllősi kosárfonó tanfolyamon 360 darab, a balatonkenesei továbbképző kosárfonó tanfolyamon 130 darab, a somogykiliti-i kosárfonó tanfolyamon 380 darab készült. Tihanyban 27, Balatonszöllősön 36, Balatonkenesén 21, Somogykilitiben 43 volt a szorgalmas tanulók száma. A kiliti-i tanfolyamon résztvettek a Balatoni Szövetség zöldségtermelő telepének munkásai is és megtanulták, hogy miként lehet céljaiknak alkalmas gazdasági kosara-

akkori vízi munkálatoknál az egész nagy vidék népe dolgozott. És hogy nem fizethettek valami fényesen, ez az onnét fenmaradt nóta a tanubizonyossága :

«Siófokra ne gyűj pajtás !
Mögtanulod a koplalást ;
Löncse, borsó minden napra,
Félfont hús csak egy hónapra.

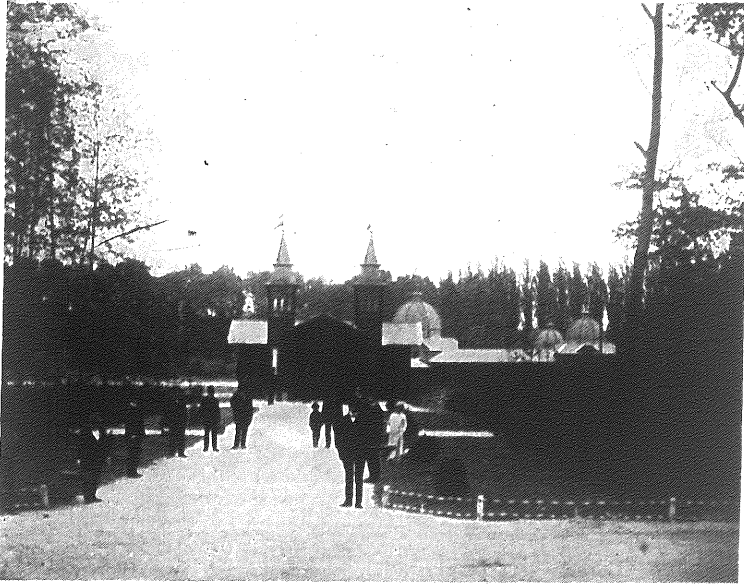
Éljön a magyar.»

Balatonszöllős és Vidéke. A mult nyáron Balatonszöllősön kiadott nyári ujság ezután havonként jelenik meg, de a nyári két hónapban ismét hetenként. A lap szerkesztője Czako Gyula kenesei református lelkész, a ki hozzáértéssel és lelkes szeretettel intézi munkáját. A lap előfizetési ára egész évre 4 korona.

Vasúti altisztek országos otthona. Ez a népes országos egyesület Balatonalmádiban igen szép otthont épített, melynek felavatása május 3-án fog megtörténni ünnepélyesen.

Siófok új «Strandfürdője». Régi közóhaj valósul meg a siófoki «Strandfürdővel», mely 1913. szeptem-

ber havában lett munkába véve és azóta szünet nélkül készül, hogy ez év május havában a forgalomnak át legyen adható. Ez a fürdő teljesen tengeri jelleget ad Siófoknak, melynek partja homokos és talaja oly enyhén mélyül, hogy 200 méterig a Balatonban bármily korú gyermek is fürödhet. A fürdő partja

Hévíz: Bejárat a fürdőhöz.

összeolvad úgyszólván a vízzel, melybe tehát simán, a legfinomabb fővenyén mehet az ember. 150 sátor, úgynevezett caban szolgál vetkőző, öltöző helyiségül és ezek három sorban egymástól öt méternyire úgy

Hévíz: Deák Ferencz-villa és VII. ház.

vannak elhelyezve, hogy minden sátorbérletnek a maga sátra előtt legyen hely, melyet ő, illetve családja egyedül foglalhat el. Az első sor előtt van azután a közös plage 200 méter hosszban és 25 méter szélességben és ez mindenkinek egyaránt szolgál fekvő, sütkérező helyül, mely ép úgy, mint az egyes sátrak előtti hely bársonyfinom homokkal van feltöltve. A fürdőigazgatóság, számolva a közönség

ama szokásával, hogy ily homokfürdőben egész napi tartózkodásra telepszik le, nagyszabású, modern kiállítású café-restaurant helyiséget rendez be, hol a nap minden szakában, kényelmes fürdőöltönyben lehetővé válik az étkezés. A sátrak díja jóval olcsóbb a tengeri fürdőkénél és utóbbiaktól eltérőleg magában foglal belépő-, sátor-, napfürdő-, homokfürdőbért, valamint a Balatonban való fürdés díját, úgy hogy a közönség nincs kitéve a különböző című póttilletékeknek. Egy sátor 5 négyszög méter terjedelmű, 8 személy befogadására alkalmas és díja az egész idényre az első sorban 250, a második és harmadik sorban 200 korona, mely összegek mellett 6 személy veheti igénybe a sátrat, míg a 7. vagy 8. személy személyenként az idényre 25 koronát fizet. A sátrak hét-számra is bérelhetők 42 korona, illetve 35 koronáért, mely összegekhez a 7. vagy 8. személy után 7 korona a pótdíj személyenként. Egy minden tekintetben tökéletes berendezésű intézménnyel bővül tehát Siófok fürdő, mely fennállása húsz éves jubileumát a «Strandfürdő»-vel méltón ünnepli meg és ezen új létesítménnyel hivatva van a «Magyar tenger»-nek azt a közönséget megszerezni, mely eddig ily fürdő hiányában az idegen tengerpartot kereste fel.

Suonio Évert. A helsingforsi finn nemzeti színház e jeles művésze nem egy ízben járt hazánkban s legutóbbi, 1910-iki útjáról írt tárcáiban nagy elragadtatással emlékezett meg Balatonalmádiról is. Egyike azoknak a finneknek, akik rajongással csüngenek a magyarokon s minden alkalmat fölhasználnak hozzánk való vonzódásuknak kifejezésére. Suonio lelkes ismertetője hazájában a magyar népdalnak; több füzetet adott már ki dalainkból finn fordításban, hangjegyekkel s éveken át rendezett magyar dalestélyeinek sorozata hűvét hétfőjén érte el a századik számot, aminek alkalmából balatonalmádi ismerősei közül alelnökünket, Óvári Ferencz dr.-t is magyar nyelvű levelezőlapon üdvözölte. Mai számunkban lelkes finn barátunk arczképét közöljük.

A Földrajzi Társaság és a Balaton. Abból az alkalomból, hogy Cholnoky Jenő professzort a Magyar Földrajzi Társaság elnökévé választotta, a Balatoni Szövetség üdvözölte, mint a Balatonvidék szülöttét és a Balaton-bizottság egyik legmunkásabb tagját. Cholnoky az üdvözlésre a következő érdekes és nagyon figyelemreméltó választ intézte a Szövetség ügyvezető alelnökéhez, dr. Óvári Ferencz orsz. képviselőhöz:

«Nagyságos Uram! A Földrajzi Társaság elnökévé történt megválasztásom alkalmával kegyes volt

Nagyságod a Balatoni Szövetség szives üdvözlését megküldeni nekem. Nagyon kérem Nagyságodat, legyen kegyes a nagyérdemű és nagyrahitott szövetség előtt hálás köszönetemet tolmácsolni s méltóztassék meggyőződve lenni róla, hogy újabb hatáskörömben, megnövekedett kötelességeim között is, egyik első kötelességemnek fogom ismerni a mi világszép Balatonunk kultuszát, ismeretét, gazdasági és kulturális fellendülését minden erőmből előmozdítani. Vannak sokan, a kik többet tettek a Balatonért, mint a mennyit én tehettem, vannak sokan, a kik ékeesebb szóval tudták kifejezni a Balatonért való rajongásukat; mint én, de méltóztassék elhinni, hogy nincs még sok olyan ember, a ki rajongóbb szeretettel csüngen a Balatonon, mint én, a ki életem legboldogabb és igen-igen boldog óráit töltöttem a Balaton mellett. Láttam már a világ legnagyobb részét tájképtípusok tekintetében. A havasok világának rideg fensége talán nagyszerűbb, mint a Balaton környéke, a sarkvidékek gigászi méretei, nekünk egészen idegen színei talán jobban megragadnak bennünket első pillanatra, mint a Balaton derült környéke; a forró égővi őserdők, a ceyloni pálmarengetegek talán díszesebbek, talán pompásabbak, mint a mi Balatonunk egyszerű virágköntöse; de mondhatom, hogy bármerre jártam, mindenütt hiányzott az a csodálatosan megnyugtató, édes harmónia, a mi a mi Balatonunk mellett fogja el az embert, az a mindig mosolygó, még haragjában is kedves és mégis mindig változatos derű, a mi azon a csodálatosan nyugalmas képen végigömlik.

Nem! A ki a Balaton óriási, ragyogó égboltozata alatt tanult meg tájképekben gyönyörködni, annak nincs más szép kép a világon! Ezután epedtem Manduria fenséges fenyvesei, a khinai Alföld sűrű falvai, a mongol puszták végtelen fűtengeri, a Szahara homokbuczkái, a Spitzbergák glecserei, a mexikói puszták groteszk növényei körül! Vissza a Balatonhoz!

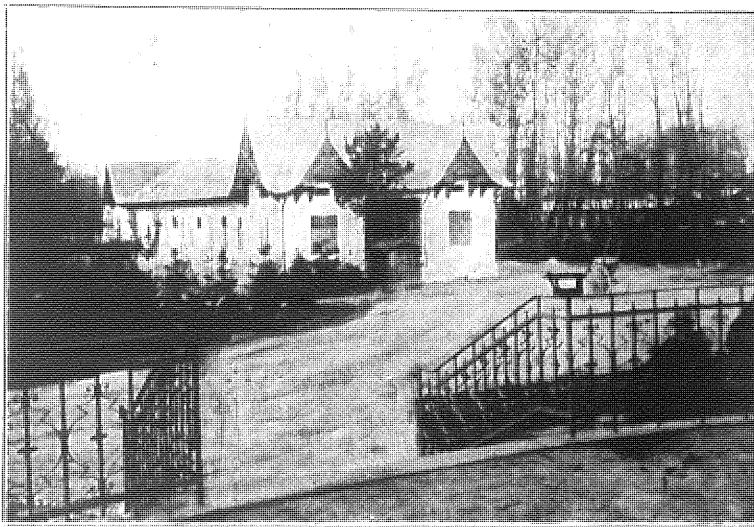
Fogadja Nagyságod a szives üdvözlét ismételt hálás köszönetemet s úgy a Balatoni Szövetségnek, mint Nagyságod Uramnak maradok állandó híve dr. Cholnoky Jenő s. k.)

Fürdőkonviktus Tihanyban. A Balatoni Szövetség közreműködése folytán két nyáron át volt középiskolai tanulókból szervezett fürdőkonviktus Siófokon. Közbejött akadályok miatt a szép intézmény továbbvitele nem vált lehetővé. Most azonban ismét megkíséreljük, hogy hasonló konviktust Tihanyban szervezzünk.

Utmutatás a must és a bor helyes kezelésére. Pettenkoffer Sándor szakírónak ilyen című munkája került a Balatonvidéken kiosztásra. Tapasztalva

azt, hogy kiskisgazdák bizonyos kérdésekben nem a legjobban tájékozódottak, előterjesztésünk folytán a földművelésügyi miniszterium 100 példányban küldötte meg a kitűnő szakmunkát balatoni kiskisgazdáknak. Jutott belőle minden balatoni községbe.

A Balatoni Szövetség ingyen nyújt felvilágosítást minden a Balaton fejlesztésével összefüggő kérdésben.

Hévíz: Csány-ház.

Hivatalos értesítések.

A Balaton hivatalos értesítőnk a tagok tagsági díj fejében kapják.

Megjelenik minden hó elsején és a szükséghez

Hévíz: György-ház. Jobbról a róm. kath. kápolna.

képest máskor is. Nem tagok részére előfizetési ár egész esztendőre 8 korona. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Balatonfüredfürdő.

Kiadó- és laptulajdonos: Balatoni Szövetség.

A folyóirat szerkesztésére felügyel: Óvári Ferencz dr. szövetségi ügyvezető alelnök.

Szerkeszti: Cséplő Ernő, szövetségi titkár.

≡ APRÓ HIRDETÉSEK. ≡

A székesfehérvári húscsarnok-szövetkezet a Balaton mellett nyaraló közönségnek napi áron szállít marha-, borjú- és sertéshúst. Árlappal szívesen szolgál.

Badacsonyládbihegyen, megállóhely mellett, háromszobás nyaraló július-augusztus hóra, szép berendezéssel, kerttel, 400 koronáért kiadó. Bővebb megtudható a Balatoni Szövetségnél.

Almádi fürdő r.-t. b.-almádi-i kertészetében nagy-mennyiségű tuja, gyümölcsfa, cserépvirág, rózsafa és bokor, cserje, mindenféle a kertésztelep áthelyezése miatt igen olcsón eladó.

Morcsányi József okl. kőműves- és ácsmester *Révfülöp*. Elvállalja nyaralók építését, tervezését, átalakítását szakszerű kivitelen jutányosan.

Balaton mellett, regényes helyen, fenyőerdővel, villatellék eladók. Olcsó építési anyag helyben. Tulajdonos: *Stark István, Vonyarcz-Vashegy* (Zalamegye).

Balatonlellén eladó Szemes felé a 250. sz. telken kisebb nyaralóval, mely bővítésre is alkalmas. Területe 950 négyszögöl. Cím: *Kömöcsy György, Budapest, I., Márvány-u. 38. fsz. 3.*

Balatonlellén 6000 négyszögöles szőlővel beültetett villatellék, melynek egy része már termő szőlő, közel a vasúti állomáshoz, négyszögölenként 6-7 koronáért eladó. *Szabó Ferencz ipart. jegyző Balatonboglár.*

Badacsonyi fajborok. Kaszap Árpád vendéglős és szállótulajdonos Badacsony-Hableány, küld postacsomagokban kitűnő badacsonyi fajborokat. Árlappal szívesen szolgál.

Fészekodúk olcsó áron kaphatók a Balatoni Szövetség útján.

Balatonzamárdiban modern villa, magas földszint, két ötméteres szobával, konyha, előszoba, egy zárt és egy nyitott veranda, pinczével, szép árnyas kerttel, kitűnő ivóvíz, közvetlen a Balatonparton, bebutorozva, a fürdőidényre bérbeadó, esetleg eladó. Cím: *Peissner, Győr, Megyeház-utca.*

Nőorvostanhallgató a nyári hónapokra orvosi segédkezésre ajánlkozik. Címe a Balatoni Szövetségnél.

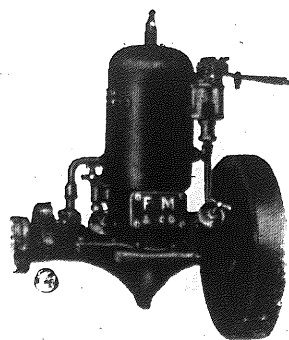
Siófokon a vásártéren egy uri villa, három szoba és mellékhelyiségekkel, jutányos árban, kedvező fizetési feltételekkel eladó. Bővebb tájékoztatót *Bruck Mór siófoki fakereskedő* nyújt.

Egy **modern svertes** új vitorlás hatméteres fél-selyem-vitorlával, továbbá egy amerikai háromhengeres motorhajó eladó. — Raktáron tart mindenféle nagyságú angol mintára épített csónakokat s szandolinokat. Elfogad mindenféle csónak, vitorlás és motorhajók javítását és festését. Csónakokat bérbe kiad *Nyers csónakda Keszthely.*

MŰVÉSZI

balatoni bélyegek

darabonként 2 fillérjével kaphatók
a Balatoni Szövetségnél
BALATONFÜREDEN.
Kisebb rendelés levélbélyegek-
◀◀ ben is beküldhető. ▶▶

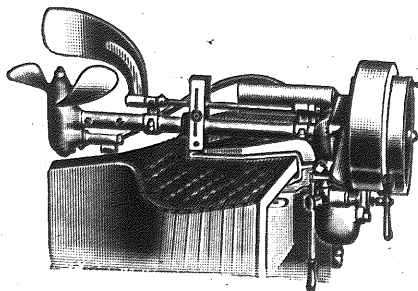

Csolnak- és hajómotorok

három és fél lóerőtől kezdve *sport-, személy- és teherszállító célokra*. Bármely csolnak- vagy hajótestbe könnyen beszerelhetők.

Hordozható csolnakmotorok

két lóerős nagyságban. A csolnakon kívül nyernek elhelyezést. Néhány csavarral bármily csolnakra egy-két perc alatt felerősíthetők. Árjegyzékkel és felvilágosítással szívesen szolgál:

Fehér Miklós Gépgyár R.-Társ.

Csekély üzemköltség.

Budapest, Váci-út 80.

Egyszerű Kezelés!

A Balatontavi Gőzhajózási Részvénytársaság menetrendje. Érvényes 1914. évi május hó 1-től 1914. évi május hó 31-ig. Az állomások nevei mellett balról álló időadatok felülről lefelé, a jobbról állók

pedig alulról felfelé olvasandók. Az éjje'i idő este 600 órától reggeli 559 perczig, a perczeket jelző számjegyek aláhuzásával van kitüntetve. — A gyorsvonatok az óraszámok vastagabb nyomtatása által vannak megjelölve.

Siófok—Balatonfüred és vissza.

—	610	720	ind. Budapest keleti p. u. ér.	930	—
—	620	740	↓ Budapest déli vasút ↑	910	—
555	—	—	↓ Nagykanizsa déli vasút ↑	—	842
747	1021	919	érk. Siófok déli vasút ind.	515	574
Naponkint			Állomások (Középeurópai idő)	Naponkint	
1045			ind. Siófok gőzhajó ér.	415	
1145			↓ Balatonfüred gőzhajó ↑	345	
			érk.	ind.	

Balatonboglár—Révfülöp—Badacsony és vissza.

610	720	—	—	1230	—	ind. Budapest keleti p. u. ... ér.	—	—	—	—	1010
620	749	—	—	135	—	↓ Budapest déli vasút ↑	445	—	—	—	955
—	—	912	200	—	525	↓ Nagykanizsa déli vasút ↑	—	1149	133	842	—
1126	1029	1116	357	631	640	érk. Balatonboglár « « ind.	1127	1031	1136	641	645
Naponkint						Állomások (Középeurópai idő)	Naponkint				
1155						ind. Balatonboglár gőzhajó ér.	1000		605		
érk. { 1220						↓ Révfülöp « « ↑	930		535		
ind. { 1240						érk. Badacsony « « ind.	—		430		
140											

REISZER ÁDÁM
OKLEVELES KŐMŰVESMESTER
ÉS ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ
SIÓFOK, FŐ-UTCZA 12a.

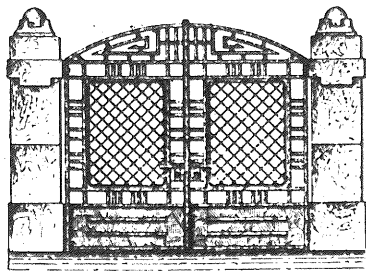
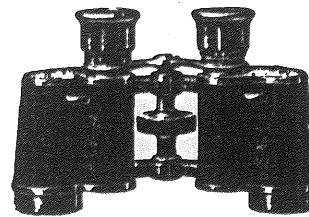
Elvállalja mindennemű építések tervezését és kivitelét szakszerűen és jutányos árak mellett

CALDERONI ÉS TÁRSA

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. SZ.
(HAAS-PALOTA)

Prizmás látsövek utazásra, sport-, verseny-, yacht- és vadászati czélokra. — Uj típusok: Zeiss Noctar, Turol és Turex és Busch Hel-lux, Marlux és Stellux.

Utazó-barometerek, uti- és fürdőhőmérők, yacht-compassok, autózem-üvegek. — Fénykép-készülékek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A fővárosi kislakások, a kispesti állami munkástelep drótkerítései-
nek gyártója

DRÓTFONATU KERITÉSEKET

és egyéb drótfonatu munkákat legjobb kivitelben és legjutányosabb áron szállít

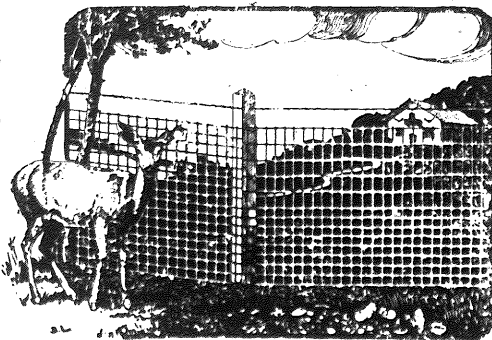
**HAIDEK KER
SÁNDOR**

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VI. kerület, Üllői-út 48/32.

A «Hungária-fonatok» egyedüli gyártója.

Árjegyzék és költségvetés díjmentes. — Telefonszám: József 3-21. és 41-03.

≡ Hirdetmény ≡

Parkirozásra alkalmas fenyők
50—200 cm. magasságban; kü-
lönféle lombfák és gyümölcsfák
kaphatók.

Kivánatra árjegyzéket küld

a sümegi erdőhivatal.

Eladók! = Fürdőkabin- kerekek vasból, tengely- szerkezettel

olcsó áron Siófokon. —
Bővebbet VÁRADY
GYULA fürdőbérlnél
SIÓFOKON

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Muravidi Háziipari Szövetkezet.

A nagymélt. m. kir. földmívelésügyi min. által segélyezve.

Muravid (Zalamegye). Gyárt:

Gyékény-, nád- és vesszőbutorokat, utazó- és
kupé-kosarakat, kézimunkaállványokat, virág-
és kottaállványokat, továbbá különféle
dizsműárúkat. — A lehető legol-
csóbb árak. Pontos kiszolgálás.

Képes album ingyen és bérmentve.

Tennishálók, Hintaágyak (kerti fekvéshez)

már 4 koronától kezdve darabonként.

Lóhálók, Zsák, ponyva és kötélárú

igen szép és jó minőségben legjutányosabb gyári
árakon kaphatók

GRÜNER ÉS VARGA KÖTÉLÁRÚ-
GYÁRÁBAN = SZEGED.

Yachtmázak

Yachtok, motorcsónakok, vitor-
lások stb. fényezéséhez.

Kertibutorzománczok

az összes színekben.

Festéket és lakkot

minden célra kiváló minőségek-
ben szállít:

Krayer E. és Társa

csász. és kir. udv. szállító

festék-, kence- és lakkgyár

Budapest, V. kerület, Váci-út 34.

John I. Thornycroft & Co. Ltd.

Szonda. Motor- és hajógyár

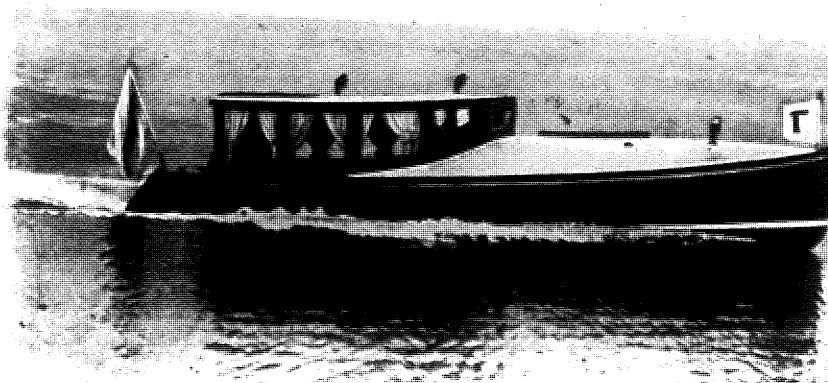
GYÁRT négyütemű. hajómotorokat
7 lóerőtől 150 lóerőig. Mindennemű
motorcsónakokat, vintatóhajókat,
motorüzemű révhajókat. — Érdek-
lődőknek készséggel szolgálok ár-
ajánlatokkal

BREUER B. ARMAND

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖK. MÉRNÖKI IRODA:

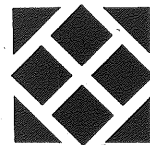
BUDAPEST, I. KER., KRISZTINA-

KÖRUT 155. SZÁM.

Balatonfüred gyógyfürdő.

Vasuti és hajóállomás. — Pósta, távirda, telefon. — Erzsébet szanatorium. — Nagy szállók. — Uj gyógyfürdő. — Szulfátos, földes, szénsavas, vasas és lithiumos ásványvizek. — Ásványvíz palackozás és szétküldés. — Gyógymechanikai intézet. — Röntgen labororium. — Ivókura. — Szakorvosok. — Gyógyszertár. — Felvilágosítást készséggel ad a fürdőigazgatóság. — Egész éven át nyitva van.

A Balatoni Szövetség művészi levelezőlapjai kaphatók:

Budapesten:

Kókai Lajos Könyvkereskedésében,
Károly-utca 1.

Keszthelyen:

Mérei Ignác Könyvkereskedésében

Veszprémben:

Krausz Ármin és fia Könyvkereskedésében.

Balatonfüreden:

a Szövetség titkári hivatalában.

Olcsó oltványok, díszcserjék, tuják, buxusok.

Az Almádifürdő Részv.-Társaság Kertészetében Balatonalmádban kertáthelyezés miatt eladásra kerül 10000 drb tuja.

Szép piramisak, 50 cm.-től 70—80 cm. magasságig 40—50 fillér, 80 cm.-től 150 cm. magasságig 80—120 fillér.

Sűrű növesű tömör tuják, 50 cm.-től 80—90—100 cm. magasságig, 50—150 fillér.

Édes mandulafák, 4—5 évesek, erősek, 40—70 fillér. Igen szép ültetni való fák.

2000 darab francia barack. Jó fajok, igen szép fűcskák. 1—2 évesek, 40—60 fillér.

2000 darab diófa, 5—6 évesek. Erősség szerint 60—70 fillér.

4000 darab szép erős vadgesztenyefa. 50—70 fillér. Szép, idomított buxusok, 40—50 cm. magasság. 80—90 fillér.

Futórózsák, 2—3 évesek, vörösvirágú, 40—50 fillér. Rózsaszín futórózsák, 3—4 évesek. 40—50—60 fillér.

Örökzöld mahoni díszcserjék, 3—4 évesek. 20—30 fillér.

Díszbokrok, sok fajta. 25—30 fillér.

Szomorú körisfák, 3 méter magasak. 1—2 korona.

Alma- és körtefák, magas- és félmagas-törzsűek. 50—70 fillér.

PALACZKKUPAKOKAT

elsőrendű kivitelben gyártanak

Dr. Wágner és Társai
Budapest, IX., Tinódy-utca 3.

Különlegesség:

Legdíszesebb kiállítású palaczkupakok finom italok számára.

Tessék 147. számú árjegyzékünket kérni.

Szolnoki Gáspár

építész műkö- és cement-
árúgyára, szobafestő, mázoló és asztalosüzlete

Elfogadja mindennemű villa és lakóház tervezését
Vállalja költségvetés készítését és villák teljes berendezését

Nemestördemicz (Zalam.).

Telefon, távirda, posta, vasútállomás helyben. Gőzhajóállomás Badacsony.

MŰVÉSZI SIREMLEKEK
HAVRANEK ANTAL
ACD. ZOBRÁZ. ÉS KÖFARAGÓ TELEPÉN
JZ. FEHÉRVÁR TÁRSASÁG
Tervek ingyen
Telefon 125

Hazai villamossági részv.-társ.

Balatonvidéki elektromos művek műszaki irodái:
Balatonfüred, Siófok, Balatonföldvár. Elvállal erőátviteli és világítási berendezéseket. Izzólámpák. Csillár-raktár

Hirdetési árunk: egész oldalon egyszerű közlés **100 K**, féloldalon **50 K**, negyedoldalon **25 K**.
Többszöri hirdetésnél megfelelő engedményt adunk.

HIRDETÉSEK

KÖZSÉGEK ÉS TESTÜLETEK KÖZÉRDEKŰ
HIRDETÉSEIT DIJMENTESEN KÖZÖLJÜK.

Kishirdetések ára 20 szóig **80 fill.**, ezen túl minden szó **4 fill.** (Ennek értéke előre beküldendő)
Hirdetéseket fölvesz a kiadó-hivatal: Balatonfüreden.

Eladó villatelkek, villák, házak és háztelkek.

Balatoní számoló-czédulák.

Ezre egy koronáért kapható a Balatoní Szövetségénél Balatonfüreden.

Lépünk be a Balatoní Szövetségbe!

Rendes tagok évi díja 8 kor. — Pártoló tagok évi díja 5 kor. — A tagok tagsági díj fejében ezen folyóiratot kapják.

RAUSCH-PENSIO BALATONFÖLDVÁR,

a Balatonpart közvetlen közelében, ujonnan épült, modern berendezéssel, tágas szobák villanyvilágítással és vízvezetékes mosdókkal. Kád-fürdők az épületben. Elsőrendű házas konyha.

Teljes pensio lakással 10.— korona.

Június és szeptemberben tetemes ármérséklés.
Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

özv. Rausch Antalné,
Budapest, X. ker., Füzér-u. 6. sz.

Eladó villatelkek. Kisórsön. Badaacsonytomaj község határában a kisórsszőlőhegy vasúti megálló körül elterülő remek kilátást nyújtó villatelkek Purgly Pál tulajdonos által (lakik Siófokon) szabad kézből négyzetötenként öt korona átlagárban eladók.

Balatonfenyvesen, Máriatelep szomszédságában, Badaacsonynyal szemben eladom 551 négyszögöl kiterjedésű, szép fenyőkkel beültetett telkemet, mely a Balaton homokos partjától alig száz lépésnyire van. A telepre a legszebb fejlődés vár. A déli vasút állomása néhány percnyire van Nagyon előnyös vétel. *Dr. Eötvényi Nagy Olivér,* kir. jogtanár Kassa.

Viriusz - telepen Szepezden (Zalamegye)

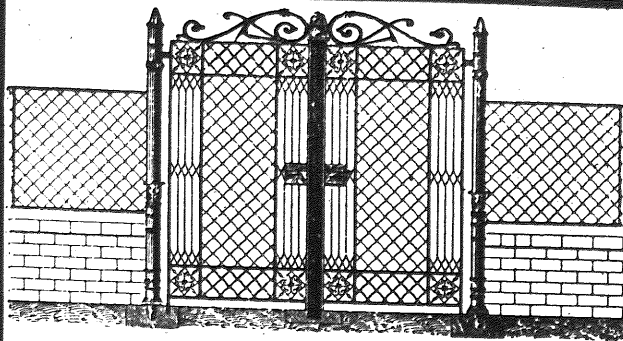
villák szőlővel, vagy szőlő nélkül, úgyszintén parcellázott villatelkek olcsón eladók. A telep a Balaton egyik legszebb és legegészségesebb pontja. Körülvéve erdővel, teljesen por- és szunyogmentes. Helyben vasúti, hajóállomás és postahivatal. — Bővebbet

Viriusz Vincze földbirtokosnál Balatonszepezden.

Eladó uri nyaraló, esetleg bérbeadó. Egy nagy terem, négy nagy szoba, cselédszoba, fürdőszoba, vízvezeték, verandák, terraszok, pinczék. Uri berendezés. Három hold szőlő, vinczellér-lakás, istállók, kocsiszin; ez autószinnek is igen megfelelő. Badaconylábdiban, a Balaton legszebb partján. Festői kilátás a remek szigligeti öbölre és a csodás szép szigligeti tájra. A Balatontól nyolcz percnyire. Vasúti állomás, posta, távirtda, távbeszélő, orvos, gyógyszerár stb. Bővebb a tulajdonosnál, Ibos Nándornál, Badacony.

KERÍTÉSEK ÉS KAPUK

kovácsolt vasból és drótfonattal kombinálva, egyszerű és díszes kivitelben, saját védett mintái vagy külön rajzok után készíttetnek

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI

császári és királyi udvari szállító cégénél
BUDAPESTEN:
Közp. iroda és mintaraktár: IV., Ferencz József-rakpart 21. sz.

KERTEK

alakítását terv és költségvetés szerint, valamint gyümölcsfák, díszfák, díszbokrok, rózsák szállítását árjegyzék szerint elvállal

Pecz Ármin

kir. udvari műkertész és faiskola-tulajdonos

Budapest, VIII. ker., Kálvária-tér 8. szám